

БРАНИЧ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

ОРГАН УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА У СРБИЈИ

ИЗЛАЗИ :	ОДГОВОРНИ УРЕДНИК :	УРЕДНИШТВО :
1. и 16. сваког месеца.	Милан Ст. Марковић ПРАВОЗАСТУПНИК	Дубровачка улица број 18.

ГРАНИЦЕ СУДСКЕ ВЛАСТИ

ПОВОДОМ ЈЕДНЕ НЕПРАВИЛНЕ ПРАКТИКЕ КОД НАС

(Наставак из бр. 7.)

б). Однос између судске и административне власти.

25. *Опште начело.* У почетку ове наше расправе ми смо казали да законодавна власт прави законе, а извршна их извршује, и да се ни једна од ових двеју власти не сме мешати у послове друге: законодавна власт не може примењивати законе, а извршна не може их доносити. Тако исто, видели смо да у држави постоје две извршне власти, судска и административна и да свака од њих има свој одређени круг рада. Прва примењује законе из области приватнога права и законе кривичне, а друга законе из области јавнога права. Зашто се у држави чини ова подела у извршној власти, о томе је раније било говора, и није потребно да то понављамо. За нас је овде главно да су судска и административна власт одвојене, да прва нема права вршити административне послове, као што друга не сме опет расправљати приватне и кривичне спорове који су стављени у надлежност судова.

Као и начело поделе између законодавне и извршне власти, тако је и начело одвојености судова од администрације уставно начело. То је један од оних основних принципа на којима почива друштвена организација и

које поставља и мења само уставна власт. И заиста, у свима земљама у којима је ово начело усвојено унесено је оно у устав. Ми знамо већ важност ове примедбе. Уставне одредбе не може обична законодавна власт ни укинути ни изменити; то право припада једино оној власти којој је државна организација дала право доношења уставних прописа, а то је уставотворној скупштини. Обична скупштина не би, дакле, могла решити да ће судови вршити, у већем или мањем обиму, административну власт, или, обрнуто, да ће управна власт, ма у ком пространству и у ма којој форми то било, вршити послове за које су по уставу само судови надлежни.

Начело независности и одвојености судске и административне власти једне од друге санкционисано је код нас чл. 110. Устава. У њему се вели: „Никаква државна¹⁾ власт, ни законодавна ни *уравна*, не може вршити *судске послове*, нити опет судови могу вршити законодавну или *уравну власт*“. Друга алинеја истога члана, која садржи одредбу „да судови не могу управне чиновнике за њихова званична дела узимати на одговор и судити им док им надлежна власт не дозволи“ јесте једна логична последица начела формулисаног у првој алинеји, последица којој у свима државама, као што ћемо доцније видети, није дата примена. Исто начело било је у Уставу од 1888. (чл. 147.). Само што овде има једна замашна разлика између тога Устава и данашњег: док устав који је сада у важности забрањује судовима да управне чиновнике узимају на одговор за њихова званична дела без одобрења надлежне власти, дотле Устав од 1888. није садржавао сличну одредбу; напротив, његов двадесет осми члан прописивао је да „сваки Србин има право да непосредно и без ичијег одобрења тужи суду државне чиновнике и званичнике, као и председнике општина, кметове и општинске званичнике, ако су они у својем службеном

1) Изгледа, по стилизацији овога члана, да уставотворац сматра као *државну власт* само законодавну и управну, а не и судску. Међутим и судска је власт државна, јер и она, онако исто као и законодавна и управна, има свога основа у државној организацији. Иста погрешка учињена је и у редакцији чл. 197. Устава од 1888. В. за разлику, белгиски устав који свој Titre III. Des pouvoirs (о државним властима) дели на три главе: I. Des chambres (о скупштини и сенату), II. Du roi et des Ministres (о краљу и министрима) и III. Du pouvoir judiciaire (о судској власти).

раду повредили његова права.¹⁾ Какво је значење имала ова уставна одредба и како се она могла довести у сагласност са начелом поделе судске и административне власти, прокламованим у чл. 147., о томе ће доцније бити говора. За сада се само ограничавамо да констатујемо ову разлику између данашњег Устава и онога од 1888.

Принцип одвојености судске и административне власти примљен је и у другим уставним земљама, са широм или ужом применом. Излажући системе административних судова, ми смо наишли на знатне разлике између појединих држава: у неким суђење административних спорова дато је независним судовима, а у неким напротив зависним административним властима. Разликама тим треба тражити разлога у идеји која је законодавце појединих земаља руководила при уношењу у устав и законе начела поделе између судске и административне власти. У колико се у једној држави више тежило ка административној концентрацији, у толико је овом начелу дат већи обим. И обрнуто, у колико се год већа важност хтела дати судовима, у толико је исто начело у уставу и законима у ужим границама изведено. У Француској, подела између двеју извршних власти није оличена само у забрани учињеној и једној и другој да се мешају у активне и спорне функције које нису уставом и законом стављене у њихов делокруг, него још и у томе што судска власт ни у којој прилици нема права оцењивати легалност неког административног акта.²⁾ Исто правило важи и за управну власт у погледу одлука судске власти.³⁾ У

1) Друга алинеја овога члана гласи: „За министре, судије и војнике под заставом важе нарочите одредбе“. За судије то је била: 1) уставна одредба из чл. 158. 3-ћа ал. по којој „судија није могао бити тужен за свој судски рад без одобрења Касационога Суда“; 2) одредба чл. 28. зак. о судијама по коме Касациони Суд решава да ли ће се тужени судија, за дела учињена у званичној дужности, дати под суд за кривицу или само за накнаду штете. Ова одредба закона о судијама, као и остале одредбе његове о одговорности судија, вреди и данас (Оне нису укинуте чл. II. закона од 9. Маја 1894. В. Српске Новине од те год. Вр. 101.)

2) Неки писци мисле да је овом правилу учињена једна дерогација декретом владе народне одбране од 19. Септембра 1870., којим је укинут чл. 75. Устава од VIII. год.

3) В. Loi des 16—24 août 1790. art. 13. et. 17. код Rivière, Faustin Hélie et Paul Pont, Complément des codes français — Lois usuelles (p. 14.); L. du 16 fructidor, an III; La Constitution du 3. septembre 1791. (Titre III, chap V, art. 1, 4 et 5); La Constitution de l'an VIII, art. 75.

Белгији, Данској, Шведској и Норвешкој,¹⁾ одвојеност судова и администрације сведена је на много мању меру но у Француској: у тим земљама судови су компетентни и за расправу спорова којима примена јавних закона даје повода. А то значи да у тим земљама судови имају право да, у конкретним споровима, грађанским или кривичним, решавају о легалности оних административних радњи које су спор изазвале и да, у опште, имају право да у тој форми примењују јавне законе. Али, ни тамо судови немају, изван случаја каквог спора, право да се мешају у административне функције; они не могу присвојити себи власт активне администрације нити би могли њене одлуке због њихове незаконитости ништити.²⁾

26. Да би ово начело поред теориске имало и практичне вредности, нужно је да је примена његова осигурана неком санкцијом. Ако, као гаранцију да ће то начело поштовано бити, не бисмо имали ништа друго осим добре воље власти и њеног појимања своје дужности, онда нам јамачно не би оскудевале прилике да видимо како се судија, без икаква ризика, меша у административне послове, а управна власт опет расправља приватне и кривичне пропесе; јер добра воља за вршењем закона и правилно схваћање своје дужности не руководе увек чиновнике у њиховом раду. С тога је било потребно, поред тих гаранција чисто моралне природе, прописати извесне коерцитивне мере које ће мало озбиљније обезбеђивати извршење законских одредаба, изведених из начела поделе судске и административне власти. Нарочито су такве

1) Ми узимамо као пример Француску и ове четири државе с тога што су оне најбољи представници два оделита типа: у Француској имамо примењен систем административне централизације, а у Белгији, Данској Шведској и Норвешкој превага је дата судовима [В административну организацију тих земаља: Demombynes, op. cit. t. I и II; Daresté, op. cit. t. I et II; Laférière op. cit. t. I]

2) На пример, по белгиском уставу (чл. 107.) судови не могу дати важности општим наредбама административне власти, ако оне нису закону саобразне. Смисао је овога уставног наређења тај да судовима та власт на спрам таквих наредба припада само у случају каквог спора, грађанског или кривичног, а никако да судови могу, и осим спора, упуштати се у оцену легалности тих наредба и ништити их, кад не би биле на закону основане. Устав је начело поделе судске и административне власти учинио само оне дерогације које је сматрао као потребне за заштиту права појединаца. Кад њихова права нису у питању, он то начело оставља недирнуто.

мере биле нужне да се евентуално парализује радња судске власти, чији органи, покривени прерогативом независности, могли би са више слободе улазити у круг административних атрибуција. Административни чиновници, будући зависни од централне управе, не би већ имали толико маха да се мешају у послове из судске надлежности.

Наш кривични законик у своме §. 121. тач. 2. садржи овакву одредбу: „Да се казни у новцу до сто талира или лишењем звања чиновник који би присвојио себи судску власт“. Према овоме, кад би какав административни чиновник узео у своје руке неки посао који би судовима припадао, он би за такав свој поступак не само био одговоран наспрам више административне власти која би га могла за несавесно вршење дужности казнити дисциплинарно, него би још имао да искуси и казну из наведенога законског прописа.¹⁾ Интересантно је да у нашем кривичном законнику нема сличне одредбе за судске органе који би себи присвајали управну власт. Међутим, као што смо горе приметили, репресивне мере овде би биле оправданије, пошто су судови независни. Централна власт нема права да истражује да ли се судови крећу у границама устава и закона, нити да их повлачи на одговор за њихову званичну радњу, као што јој је то право дато у њеним односима са административним чиновницима. У француском законодавству, на против, нарочита је пажња обрађена на то да се спречи свако мешање судскога тела у административне послове. То се види из закона и устава донесених за време Револуције, у којима се налазе одредбе, и данас у важности, о подели судске и административне власти.²⁾

1) Правило да нико не може за исту кривицу два пута бити кажњен не би било повређено, ако би чиновника који је за дело из §. 121. тач. 2. крив. зак. осуђен на новчану казну министар из државне службе отпустио. Повчана казна, судом изречена, била би репресија једног кривичног дела, а дисциплинарна мера, отпуштање, била би мотивисана интересима државне службе у којој не треба да буду они који су ње недостојни. Кад је чиновник осуђен на казну која сама собом не би повлачила губитак звања, на министру је да оцени да ли такав чиновник може ипак и даље у служби остати (в. §§. 3., 4., 11., 43. тач. 6., 64., 65. зак. о чинов. грађ. реда).

2) Мешање судске власти у административне послове и мешање административне власти у судске кажњиво је у француском законодавству по чл. 127., 128., 130. и 131. крив. зак. (Code pénal).

Што се код француског законодавца нарочито огледа бојазан да судска власт не изађе из круга своје надлежности и што су, следствено, законодавне одредбе које садрже забрану судовима да не присвајају себи функције административне власти тако категоричне, томе се може наћи разлога у историји француских парламената. Ови су, ма да су по устројству старе француске државе имали само судску власт, врло често прелазили преко граница своје надлежности и присвајали себи и законодавну и административну власт.¹⁾ Под утицајем тих успомена, као и да би се у будуће сузбило ненадлежно мешање судова у туђе послове и да би се систем политичке централизације што боље одржао, закони и устави из доба Револуције и наређују онако императивно судској власти да се строго, у вршењу своје дужности, придржава свога делокруга. Односно оне мало час наглашене интересантности у нашем кривичном законик, наше је мишљење да и њој ваља тражити узрока у историји. У ранија времена наше нове историје, судска власт није са свим била одвојена од управне. У старим *исправничествима* заседавале су и среске старешине, а у првом устанку на одлуке магистрата, као судске власти, изјављивана је жалба *Совјету*, који је кумулирао и управну и судску власт.²⁾ По устројству од 14. Фебруара 1835. и од 29. Јуна исте године³⁾ Државни Савет био је у исто време и судска и административна власт. Кад је 20. Септембра 1837.⁴⁾ установљен *Велики Суд* (над магистратима), његове одлуке нису биле извршне; против њих се могла изјавити жалба Државном Савету. Овако је било до 26. Јануара 1840., кад је Велики Суд постао суд другог и последњег степена.⁵⁾ Ако је наш законодавац, одредивши

1) В. Ducrocq, op. cit. t. I.; Voelf, op. cit. p. 532.

2) В. Ст. Максимовића, *Суђења у Кнежевини Србији пре писаних закона*. Пожаревац, 1898. Кара-Ђорђе је такође вршио судску власт.

3) Збор. 30., стр. 23. и 59.

4) Збор. 30., стр. 214.

5) Збор. 1., стр. 196. Од тада је Државни Савет имао само законодавну и управну власт. Године 1846. 9. Септембра установљен је *Врховни Суд*, (Збор. 3, стр. 132.). Услед ове нове установе, донесено је 1. Новембра 1846. ново у тројство Апелационога Суда (Збор. 3, стр. 148.). Против одлуке Врховног Суда, као инстанције трећег степена, могла се је изјавити жалба Кнезу који се сматрао као касациона власт. Устројством од 28. Децембра,

и судској и административној власти њихов круг рада, предвиђао случај мешања једне власти у послове друге, природно је да је он више страховао од административне него од судске власти. Она прва, имајући дуго време у својим атрибуцијама и судске послове, могла је више бити склона да прекорачи међе своје надлежности него судска којој је увек само једна одређена дужност припала, да суди, и од чијега се мешања у управне послове требало мање бојати.

Кривична одговорност судских и административних органа није једина санкција за примену начела одвојености двеју извршних власти. Таква санкција не би била довољна. Пре свега, ако је судија или административни чиновник, приликом вршења посла који није спадао у његову надлежност, нанео неком штету, за своје интересе оштећени неће наћи накнаде у казни која ће се по кривичном закону на одговорно лице применити. За тим, тај сам факат да се неки судски или административни орган умешао у туђе функције не мора увек имати карактер кажњиве радње. За ово треба *кривична намера*, а ако она оскудева, не може бити кривичног дела, па, дакле, ни кривичне одговорности. Према томе, да би принцип поделе судске и административне власти добио сигурнију примену и да би права појединаца била боље заштићена, било је нужно, поред репресивне гаранције, установити и гаранцију грађанске природе то јест дати онима које је неки државни орган, судски или административни, неправилним вршењем своје дужности, оштетио, право да од тога органа тражи накнаду за претрпљену штету. Ова гаранција, комбинована са кривичном одговорношћу, и установом *сукоба* осигурава примену начела одвојености судске и административне власти. По чл. 26. закона о судијама „редовни судови судиће и за накнаду штете која би се учинила кривицом судије у званичној дужности“.¹⁾ А §. 66. зак. о чиновницима грађ. реда про-

1855. ова власт Кнежева пренесена је на Врховни Суд који је тада постао у исто време и Касациони (в. *устројеније врховног и Касационог Суда у Збор 8.*, стр. 104).

1) По истом закону (чл. 28., 29.) Касациони Суд је надлежан да реши да ли ће се судија због злочинства, преступа или штете учињене у званичној дужности дати суду. Да нотирамо само овде једно важно питање: односи ли се овај пропис и на случај да судија некога оштети ненадлежним вршењем

нисује: „чиновник који је неправилним вршењем своје дужности кога оштетио одговара за штету“.

27. *Примена овога начела.*¹⁾ На први поглед начело, да судска власт не може да врши административне послове, нити административна власт судске, изгледа, просто и лаке примене. Међутим, кад се боље о самој ствари размисли, види се да није тако и да питања која ово начело подстрекава нису ни ретка ни лака. Практика је показала да примена његова води ка великим тешкоћама. Ми ћемо се о томе уверити, приликом прегледања појединих случајева у којима подела судске и административне власти налази примене. Многобројна питања којима ова подела даје повода нису ни из далека на исти начин у свима државама решена. Разлог томе лежи, као што смо то већ напомињали, у политичком карактеру питања која изазива у опште начело поделе власти, а посебице начело поделе између двеју врста извршне власти. А ми знамо да су погледи о питањима таквога карактера не само у разним државама различни, него се, и у једној истој држави често пута мењају.

I-ва примена: Активне судске и административне функције.

Административна власт не сме вршити активне судске функције, т. ј. оне функције из надлежности судске власти које се састоје не у расправљању каквог спорног случаја већ једино у отправаљању послова судске администрације, који се појављују као припремне мере за извиђање и решавање грађанских и кривичних парница. Тако исто незаконит би био поступак административне власти кад би она присвојила себи активне функције неспорног или старатељског судије; јер и он врши судску власт и, као и остале судије, заштићен је, на основу истога начела,

каког посла који не спада у делокруг судова, н. пр. каквог административног посла, или само на случај да штета произлази из неправилног вршења једне функције која спада у компетенцију судова?

1) B. Garraud, Précis de droit criminel, p. 481. et suiv. (La garantie administrative); Garsonnet, op. cit. p. 25. et suiv.; Laferrière, op. cit. t. I. p. 419. et suiv. (Limites de la compétence administrative à l'égard de l'autorité judiciaire; Ducrocq, op. cit. t. I. p. 607. et suiv.; Batbie, op. cit. p. 394. et suiv. (Séparation des pouvoirs judiciaire et administratif); Boeuf, op. cit. p. 532. (Séparation des pouvoirs judiciaire et administratif).

законима од ненадлежног мешања административне власти у његове неспорне или старатељске функције.

Судови не могу такође вршити послове активне администрације. То је прва и најелементарнија последица начела поделе између ових двеју власти. Они не могу вршити активне административне послове ни из прве ни из друге категорије,¹⁾ т. ј., не могу примењивати јавне законе ни у виду каквог специјалног акта ни у виду општих наредба. Али судови имају право уређења својих сопствених послова. По закону о устројству судова председнику суда припада право да наредбама распоређује персонал²⁾ и посао суда; он одређује у које ће се дане држати рочишта а у које претресе; он предузима нужне мере за одржање реда у суду и т. д. Ове послове, и ако они немају карактер оних функција због којих су судови установљени, имају судови право да врше по нарочитим законским прописима. У осталом, друкчије не може ни бити. Једном надлештву мора се признати право доношења општих наредба које осигуравају његово правилно функционисање и ред у њему. — Судови не могу издавати никакве наредбе из делокруга административне власти ни појединцима ни самим властима. Такве наредбе биле би директно тажење начела независности административне власти од судске, и оне би биле и незаконите и неуставне. Судови имају право издавати наредбе било властима било појединцима, само при примени закона из њихове надлежности. Административна власт дужна је извршивати такве наредбе суда, и нема права упуштати се у оцењивање њихове легалности. Али принцип одвојености судске и административне власти ништа не смета да се поједине судије, поред њихове редовне дужности, употребе и за извесне административне службе. Административне функције одвојене су од судија као представника судске власти, а не као личности. Тако судије могу бити узете у разна саветодавна тела, у коме ће својству вршити административне послове.³⁾

1) Б. Активне функције администрације, *Бранич*, од ове године бр. 5, стр. 148.

2) По §. 16. закона о устојству Апелационог Суда, и по §. 25. устројства Касационог Суда, судије у тим судовима распоређују се по одељењима коцком у почетку Јануара сваке године.

3) В. Збор. 16. стр. 7. примера ради „Устројње сталног правословног одбора“.

Не треба више инсистирати код ове прве примене поделе судске и административне власти, јер су активне функције и једне и друге тако одређене да не може бити пометње односно њихове надлежности. Ми апстрахујемо, разуме се, случај, да неки орган, судски или административни, намерно присвоји туђу власт. Напред је казано чиме смо против таквих евентуалности обезбеђени. Ми хоћемо само да, излажући поједине хипотезе примене тога начела, угажемо на оне случајеве у којима није лако одредити демаркациону линију између надлежности судске и административне власти и где се, при најбољој вољи да се принцип поделе тих власти одржи у снази, може против њега погрешити. Нема сумње да код ове прве примене на такве случајеве тешко можемо наћи.

2-га примена: Спорне судске и административне функције.

28. 1.^о Административна власт нема права расправљати оне спорове који су уставом и законима стављени у делокруг судске власти, а то су спорови између појединаца и кривични спорови. Право за наше судове да једино они могу те спорове решавати утврђено је чл. 108. и 100. Устава, у којима се вели: „За изрицање правде постоји више степена судова“, и „Правда се изриче у име Краља. При изрицању правде судови су независни и не стоје ни под каквом влашћу осим закона.“ Детаљнија компетенција судова одређена је законом о устројству првостепених судова, Апелационога и Касационога Суда, од 20. Фебруара 1865. год., законом о устројству трговачкога Суда од 12. Децембра 1895. год. (са изменама и допунама од 3^о. Новембра 1895.), законом о пороти, од 31. Марта 1892. год. (са изменама и допунама од 28. Новембра 1895), закоником о поступку судском у грађанским парницама и закоником о поступку судском у кривичним делима.

У законодавству нашем није учињена потпуна подела између власти судске и административне у погледу суђења приватних и кривичних парница. Извесни грађански и кривични спорови дати су у надлежност властима чије су атрибуције у главном административне. Тако, општински судови расправљају грађанске парнице

од мање важности,¹⁾ старају се о извршењу својих одлука донесених по тим предметима,²⁾ а са полициском власти дели надлежност у извињању и суђењу иступа, побројаних у глави III-ој кривичнога законика. По уредби од 18. Маја 1850., „власти које ће полициске иступе казнити јесу: примирителни судови општина; управитељство вароши Београда, ерески начелници и окружни начелници“³⁾ посао који би по правилу требао да буде у делокругу судске власти. Овакав систем не одговара начелу поделе власти и у пракци доводи често до штетних резултата. Судске функције треба да су одвојене од административних, ма како малу важност да неки грађански или кривични спор има. Чим је приватно право појединца у питању, или чим он има да за какву кривицу одговара, у интересу је и појединца и друштва да власт која има правду да изрече буде независна, без обзира на саму вредност спора. Разлози због којих је у свима уставним земљама усвојена независност судова не губе ништа од своје јачине у случају приватних и кривичних спорова мањег значаја.⁴⁾ У Француској — да узмемо само њу за пример — од начела поделе власти није одступљено ни код малих грађанских парница ни код иступа. И једне и друге суди примирителни судија,

1) В. грађ. суд. пост. §. 6.: *Надлежност општинских судова; закон о устројству општина и општинских власти од 24. Марта 1866.*, са изменама и допунама (III. Општински Суд).

2) Ако се осуда има да наплати из непокретног имања, онда се општинска власт обраћа полициској власти да она њену одлуку, по гл. XVIII. грађ. суд. пост., изврши.

3) В. Зб. 5. стр. 187.

4) Кад чл. 108. и 109. Устава vele: да за изрицање правде постоји више степена судова и да су при изрицању правде судови независни и не стоје ни под каквом влашћу осим закона, онда да ли §. 6. грађ. суд. пост. о надлежности општинских судова, а нарочито уредба од 1850. о кажњењу иступа, неће бити у противности са тим уставним прописима, чији је дух да судска власт буде одвојена и независна од управне? Чл. 114. каже: „При изрицању правде у судовима морају бити најмање три судије. По законом се може одредити да предмете мање важности, кривичне и грађанске, суди један судија.“ Да ли и та одредба није доказ да је Устав хтео да судска власт, па ма колике важности били спорови, буде одвојена од административне? Мислимо да није без вредности нотирати ово питање, кад чл. 132. Устава vele: „Да се њиме укидају у опште сва одређења, ма кога рода, која била противна прописима овог устава.“

juge de paix, који се убраја у судску власт.¹⁾ Истина он није у оном степену независан у коме су судије првостепених и виших судова, јер је покретан (*amovible*); али та околност ништа не смета да су његове функције одвојене од административних, и да управна власт не може на њега да врши онај утицај какав може на зависне административне чиновнике. У осталом, у Француској се често подиже глас у корист непокретности и ових судија. Нарочито је после 16. Маја 1877. чињена злоупотреба од права датог управној власти да може примителне судије лишити њихових положаја или их преместити.²⁾ Најзад, кад нас, судске и административне функције помешане су и код истрага злочина и престапа. Истраге те врши административна власт, полиција. (в. гл. II кр. суд. пост.)³⁾ Ислеђење кривичних дела јесте такође један део судских функција које не треба, у интересу правичности, да су у надлежности административне власти. У Француској ту дужност код злочина и престапа врши истражни судија, (*juge d' instruction*) који је, као судска власт, независан.⁴⁾

(Наставиће се)

Ж. М. Перић,
Секретар Мин. Правде.

1) В. Ch. I. C. de procédure civile : De la justice de la paix ; Liv. II., Tit. I C. d' instruction criminelle : Des tribunaux de police (Tripiet, Codes français).

2) В. Journal officiel, 1887., t. 4. Као разлог што ове судије нису непокретне, наводи се то што се за њихове функције не траже никакве квалификације (Garsonnet, op. cit.)

3) Изузетно, код штампарских кривица ислеђење чине првостепени судови (чл. 33. зак. о штампи). Исто тако судови врше претходну истрагу и онда када би се „при извиђању грађанског спора обелоданило какво казнимо дело кога парничара, а од ислеђења овог дела и пресуде зависило би решење грађанског питања.“ (§. 174. грађ. суд. пост.)

4) В. C. d' instruction criminelle, Liv. I Ch. VI., Section II : fonctions du juge d' instruction. Отуда, у злочиним делима, административна власт не може ни код истражних судија изазвати сукоб, као ни код суда (В. Laferrière, op. cit. t. I. p. 57.; Ducrocq, op. cit. t. I. p. 763.). О положају истражних судија в. Ortolan, E'lements de droit pénal, t. I. p. 410. (Jurisdiction d' instruction)

О ПРИМЕНИ §. 33. КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Законско наређење исказано у §. 33. крив. пост. и ако је доста јасно, опет се неједнако и врло често погрешно примењује у судској пракси. Многи судови, губећи из вида правило изложено у §. 4. крив. пост., узимају, да се велики број кривичних дела, за која је само мала казна предвиђена, казне на тужбу општењеног лица, као што су н. пр. кривице из §. 122. а. за тим из §. 195. крив. зак. и т. д. и приликом одустанка од тужбе код таквих дела, погрешно примењују пропис §. 33. Осим тога, Касациони Суд у последње време, једним својим примедбама, које ћу ниже изложити, дао је са свим ново значење овом наређењу. И ове су примедбе погрешне, па по томе и то значење неправилно.

Због тог неједнаког и погрешног схватања овог прописа, ја ћу неколико речи навести о правој примени његовој.

Прво ћу описати један конкретан пример из погрешне праксе у шабачком првостепеном суду, у коме су дате и погрешне примедбе Касационог Суда, које сам напред поменуо, што је управо и ближи повод овој краткој расправи, за тим ћу покушати да докажем, за што су те одлуке погрешне, и онда ћу изложити право значење овог прописа по своме нахођењу.

Ствар је у овоме:

Државни тужилац оптужио је Николу, зато што је самовласно покупио и однео неке ствари Манојлове с Манојловог гувна у вредности 23·40 дин., да би се на тај начин наплатио за пушку, коју му је тужилац Манојло у некој ранијој свађи отео и однео, па је тражио, да се Никола за овакво самовласно намирење осуди на казну по §. 195. крив. зак.

Никола је ову кривицу признао.

На претресу тужилац одустане од тужбе, јер се вели, измирио с Николом и суд решењем пусти Николу испод суђења, налазећи: да се кривице овакве врсте казне само по приватној тужби, од које тужилац може и одустати према §. 33. крив. пост.

По жалби државног тужиоца Касациони Суд у првом одељењу уништи ово решење примедбама од 16. јануара 1897. Бр. 4429/95. са ових разлога:

„С погледом на §. 4. крив. пост. самовлашће улази у ону категорију кривичних дела, која се извиђају и казне без обзира на то, да ли постоји тужба приватног лица, дакле и по службеној дужности, јер се из текста прописа §. 195. крив. зак. не види, да је законодавац извиђање и суђење оваквих дела условио тужбом оштећеног лица. Ово је учинио, нема сумње, с тога, што овакво дело по природи својој повлачи као последицу повреду двојаког права: приватног и јавног; јер кривац вршећи ово дело обилази државну власт, којој је поверена одбрана и заштита права сваког грађанина, и на један противправни и самовласни начин прибавља себи задовољења рушећи тиме ауторитет државне власти, као основни принцип једне правно организоване државе.

„Позивање суда на овлашћење §. 33. крив. пост., које је дато приватном тужиоцу, без вредности је, јер кад се упореде ова два законска прописа, види се, да се одустанак од тужбе, који се помиње у §. 33. крив. пост. код оваквих дела, која се по званичној дужности извиђају и казне, у која улази и самовлашће, односи само на накнаду штете и трошкова, дакле у смотрењу грађанског потраживања тужиоцевог, а не и на кривичну одговорност оптуженог, која се у сваком случају мора извидети и казнити у интересу јавно-правног поредка“.

Шабачки првостепени суд усвојио је ове примедбе и Николу осудио са пет дана затвора.

Очевидно је: да је шабачки суд погрешно, што је у овом случају применио §. 33. Разлози Касационог Суда, изнети у првом одељку примедба, јасно су показали неоснованост такве одлуке, какву је шабачки суд донео. О томе се, мислим, нема шта више говорити. Могло би се још додати, да пада у очи у овом првом одељку то: што је се Касациони Суд, мимо своје досадање праксе, упустио и у излагање законодавчевих побуда, које су га, по свој прилици руководиле, да самовлашће уврсти у ред кривичних кажњивих и по службеној дужности. То је врло лепа новина од највишег суда, и желети је, да по могућности и у другим случајима буде такав. Свакако би се тиме много више користи добило, него ли кад

ништи одлуке нижих судова само гласом старијега, немотивишући довољним законским разлозима дате примедбе, каквих примера има доста, те нижи суд не може да види у чему је и по ком законском пропису погрешно. Баш једне такве примедбе непоткрепљене законским разлозима, дате о овом истом пропису §. 195. крив. зак. налазе се оштампане у књ. I. на стр. 278—280 „Нове Збирке“ г. Ст. Максимовића. И оне су утврдиле правило: да се самовлашће казни и по службеној дужности, али зашто? — то се из њих не може видети.

Други део изложених примедба о објашњењу значења §. 33. са свим је погрешан.

Пре него што покушам да изнесем разлоге, на којима оснивам овакво мишљење, навешћу на овоме месту ради боље јасноће текст §. 33. крив. пост.

Он гласи:

„Приватни тужилац може и у оним случајима, у којима у казненем законнику није ништа казано, одустати од тужбе, *док год није осудна пресуда извршеном*“.

Кад се по савету Касационог Суда, упореди овај пропис са делима, која се казне по службеној дужности, као што је и самовлашће, онда је немогуће са законске стране доћи до онаквог резултата, до каквог је дошао Касациони Суд: да се одустанак, који се помиње у овом §. 33. према делима, кажњивим по службеној дужности, односи на грађанско потраживање тужиочево. Од куд је Касациони Суд до оваквог закључка дошао, — из његових се примедба не види. Изгледа, да је опширност првог дела примедба ишла на штету другог дела, који је испао нејасан и погрешан.

Ако би се заиста овај одустанак, о коме је реч у §. 33., односио на приватно потраживање тужиочево, како Касациони Суд тврди, онда би значило, да тужилац од тог грађанског потраживања, може одустати само дотле, *док осудна пресуда не постане извршена*, а доцније не. Ово би био правилан закључак по предњем објашњењу Касационог Суда, јер је таква граница постављена одустанку од тужбе у §. 33. Међу тим такав закључак, па по томе и изнето мишљење Касационог Суда, нису истинити.

Пре свега таквом закључку противи се јасна одредба §. 299. крив. пост. која говорећи о грађанском потраживању приватног тужитеља, у својој последњој алинеји гласи: „оштећени и повређени могу *кад год хоће* од свог приватног потраживања одустати“. Дакле тужилац од таквог потраживања може одустати у свако доба, па и после рока остављеног у §. 33. после извршне осудне пресуде н. пр. кад је кривица на извршењу.

Осим тога изведени закључак и мишљење Касационог Суда неосновани су и према наређењима грађанског законика, по којима се приватном тужиоцу, уз расправу кривичне одговорности оптуженог и досуђује накнада штете произашле из кривичног дела. Да се штета опредељује по грађанском законнику, тврди његов §. 826, а посебице она се досуђује по §§. 819., 820., 821. и 822. грађ. зак. у вези с §. 296. крив. пост. Познато је начело грађанског законика: да је свакоме ујемчено неограничено располагање са свима својим правима. Од лица — разуме се способног за вршење правних послова — зависи, хоће ли неко своје право и у ком обиму употребити. Ово се види из општих наређења грађанског законика, а на име из §§. 22. и 27. То начело вреди и код овог грађанског потраживања оштећеног. А из тога опет излази: да приватни тужилац и не мора да тражи накнаду штете, која му је кривичним делом учињена, а ако је већ тражио, од тог свог захтева може кад хоће одустати, па и после извршне осудне пресуде, као крајње границе обележене §-ом 33.

Према овоме ствар је чиста: да се одустанак од тужбе, о коме говори §. 33., не односи на грађанско потраживање приватног тужиоца, као што Касациони Суд у пом. примедбама вели.

Остаје нам да видимо у којим случајима ова одредба има примене.

(Свршиће се)

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

ТУМАЧЕЊЕ ТАЧ. 171. ОДЕЉ. IV. ЗАКОНА О ТАКСАМА

По стедишном поступку, неспорним правилима, закону о старатељству, грађанском и кривичном поступку, судови и др. власти одређују *по званичној дужности* адвокате за правобраниоце или заступнике масама, физичким или правним лицима. Хтео не хтео, адвокат мора да се прими одређене му дужности, ако нема узрока да то откаже; а и иначе мало је њих који неће да раде и зараде. Негде иде добро; у маси има новаца, или родбина и заинтересоване личности „клијента“ у стању су да вас снабду трошковима за таксе. Шта да се ради кад тога нема, а не даје вам се или немате сами да трошите?!

Крајње је време да се ово питање расправи.

*

Члан 14. закона о таксама побринуо се за случајеве кад сте по званичној дужности одређени да заступате некога

- 1 који осуствује, и
2. кога је нестало.

Ту адвокат (или друго одређено лице) „... не мора напред полагати никакву таксу, него ће се доцније наплатити из имања онога који осуствује или из имања несталога“..... ако није сиромах (в. тач. 8. чл. 2. ист. зак.). А ако је сиромах, онда је такса држави пропала.

У свима осталим случајевима, где је адвокат *по званичној дужности* одређен за заступника или браниоца у каквоме послу, законодавац је био такође увиђаван, те нити отежава послове, нити излаже браниоца или заступника непријатности да трчи и тражи новац за таксе од суда или родбине и интересованих личности; већ је у тач. 171. одељ IV. зак. о таксама, издао наређење да се такса „... плаћа из новаца, за које се чини расправа, или из имања или прихода...“ А овај текст, узимајући у обзир да се ту спомиње и случај „... и код старатељског судије...“, где је несумњиво да се такса тек *при расправи масе* наплаћује, дакле *при свршетку рада*, — потпунице утврђује правило: да се по свима тим предметима (стецишним, цупилним масама и распореду депозита), такса има наплаћивати при крају, на завршетку судског

рада, што значи: да бранилац, подносећи ма какав акт суду или старатељском судији, не мора напред никакву таксу полагати. Уз то ваља имати на уму и ону „Напомену“ код ове тач. 171., која вели: „По овој ће се тачци наплаћивати такса и по свима осталим судским делима, која нису овим законом нарочитом таксом оптерећена“, која одредба садржи двоје, што заслужује нашу пажњу:

1, да ће у тим случајевима бити она количина таксе, која се у тач. 171. одређује под а, б, в, г, и д; и

2., да ће и у тим случајевима, ако је посао за оне из тач. 171. (масе, депозите...) и време плаћања таксе бити *при завршетку посла* из имања дотичног лица (физичког или правног).

Слушао сам разнолика резонувања о тач. 171. зак. о таксама. Овај је пропис јасан, али је чл. 10. зак. о таксама улио велики страх петогубом казном, па и Дисциплинарним судом, а чак и збацивањем са звања, па није чудо што нечији закључци могу доћи при логичкој анализи под одељак „О заблудама или фалацијама“ где би по Бакону могло да се наброје 2 - 3 „идоле“, сметње да се дође до правилног мишљења. Јес јес, са „тумачењем“ закона и правилном применом његовом свршено је, кад чиновник вели, боље је у сумњивим случајевима да наплатим унапред, или боље је да наплатим више но мање, него да ја после из џепа дајем и да се потезем на одговор.

Као таква мишљења разумем и она, која веле да судови по стец. и пупилним масама и депозитима неће наплаћивати таксу за оне послове, који су изрично споменути у тој тач. 171. под а, б, в, г и д, а да за сву осталу радњу ваља унапред плаћати таксу. Тако н. пр. они веле, да ако као бранилац пупилне масе нисте задовољни са решењем старатељског судије, или по стецин. маси жалите се на распоредно или др. које раније решење суда, вишим судовима, треба да положите на незадовољству или жалби одмах 10 дин. таксе.¹⁾ Но како

1) Судови редовно наплаћују за ове жалбе по 10 дин. таксе, позивајући се на пропис тач. 110. зак. о таксама. И ова је радња са свим неправилна.

Врло је брижљиво израђен одељак „К“ „По струци правној“ у садањем закону о таксама. Прве четири тачке 167.—170. говоре о личним питањима судија и правозаступника, па онда се издвајају три групе послова, под нарочитим подељцима:

је и ваша жалба рад по маси, депозиту и у опште послу, на који вас је суд по званичној дужности одредио, не знам зашто правити разлику између разних послова?

И ако нема места, они се позивају на правило: *Exceptiones sunt strictissimae interpretationis* (изузетке ваља најуже тумачити), — као да је пропис тач. 171. зак. о таксама неко „благадејање“, за коју би врсту закона ово правно начело могло само да важи; а што је још и главније, они узимају као да се то „најуже тумачење“ састоји у томе, да се не сме мрднути од пасуса под а, б, в, г, и д, тач. 171.; а што се главни циљ овога закона (*ratio legis*), због кога је и донесен, не испуни таквим поступком, ко да води рачуна!

1. У ванпарничним делима, од тач. 171—207.

2. У грађанским парницама, тач. 208—226.

3. У кривичним парницама у тач. 227—236.

Ако вам треба да платите какву таксу суду, према садржини акта тражите одмах одељак подобан, нпр. жалите се на решење неспорног судије Касационом Суду. Хоћете да положите таксу за ту жалбу, прегледате све од 171—207. и нигде не спомињете нарочиту таксу за жалбе под „1. У ванпарничним делима“. На против у пододељку 2. и 3. у тачкама 210., 215., 232., 233. и 236. изречно се опредељује такса не само за жалбе и незадовољства упућене вишим судовима, но чак и оне по раду изборних судова и зак. о заштити мустара, модела и трг. жигова

Како решење неспорног судије није донето „по грађанској парници“, јер „ванпарнични“ судија нема посла са „парницама“, очевидно је да не можемо овде прибећи тач. 210. зак. о такс. Још мање ћемо се моћи послужити и тач. 215., 232, 233. и 236.. Јер решење неспорног судије тако исто није ни по кривичној парници, ни по зак. о заштити мустара, модела и трг. жигова о којима ови прописи говоре.

Овде се морамо држати „Напомене“ тач. 171. и сматрати, да је овде случај под 2. тач. 171., јер жалбом вашом, ви у ствари идете на то, да од вишег суда по неспорном предмету добијете решење о питању које покрећете. Још ближе, по „Напомени“ можете сматрати, да је и овај случај један од оних „... који нису овим законом нарочитом таксом оптерећени“, па према њој и поступити.

То што је речено о жалби на решење неспор. судије вреди и за све жалбе на сва решења стел. суда, по депозитима, за незадовољства на решења старатељског судије. Идем и даље и тврдим, да не треба наплаћивати већу таксу од 2 динара (по тач. 171. под г) ни за жалбе против решења о забранама, обуставама, притвор дужника, интабулације, надинтабулације, прибељешке и надирибелешке, скинуће обезбеђења, као и решења која се доносе за све послове правне, који се спомињу од тач. 171—207., а који спадају у ред „ванпарничних“.

Ја не мислим да је законодавац заборавио да све жалбе оптерети већом таксом. Ову претпоставку искључује врло уочљива велика његова пажња

Ја, дакле, не сматрам да овај закон имаде карактер „благодјејања“ или „повластица“⁽¹⁾; а кад би тако и било, ипак ограничавање на оно што се под а, б, в, г, и д, прописује, држећи се — као они — буквално само тих пасуса, не означаје се као строго придржавање правила „најужег тумачења у изузетцима“. већ пре, дозволите да се изразим, као непојимање или занемаривање главнога смера овога закона. Овај је закон партикуларан и њега је изазвала баш ова недољива неприлика, у коју само може доћи чије приватно право, кад га не може њен носилац да заступа, те то мора да се стави брзи и старању нарочитих лица, позваних за сличне послове, од којих се поред заузимања за саме послове, неће ваљда тражити да свој иметак излажу питању, а да и не помињемо, што можда ни они нису у стању да ове издатке чине.

Како ће се баш по тач. 171. зак. о таксама моћи да наплаћује и она такса из тач. 172. тач. 1. или друга такса, коју закон опредељује, и зашто тако треба радити, најбоље ћу представити примером, опште познатим, за који

при изради одељка „*по струци правној*“. Стоји и разложно мишљење, да жалбе не треба оптерећавати већом таксом, кад се за тражену радњу суда већ платила такса, па се жалбом само иде на то, да се од вишег суда добије оно, што нижи суд није хтео учинити, а по мишљењу странке требао је да уради. У осталом да узмемо и да је законодавац ово случајно испустио, да оптерети већом таксом, зар није правно правило, да се том случајношћу имају да користе партаје? Нека је и сумњиво ово цело питање, треба ли 10 или 2 дин таксе наплаћивати овде, да ли по 210 или по 171. тач. зак. о такси, зар и овде не треба молиоца и жалцоца, који је „обвезан“ да полаже таксу, као „обвезног“ и сматрати, па по правном начелу „у сумњи узми оно што је блажије по обвезаног“, од њега наплатити само 2 дин. по тач. 171. зак. о таксама?

Ако се закони тумач строго и правнички, не може се до другог резултата доћи.

1) Анализирањем овога закона пре ћемо се одлучити на то, да ова особина његова утиче на питање деобе закона у погледу на обим *предмета*, па га при класификацији уврстити у *специјалне законе*, но што ћемо наћи да ова особина његова утиче на разликовање закона по карактеру и садржини, у ком би случају тек имали да га обележимо као „правним благодјејањем“ или „повластицом“ у *ширем* смислу.

Јер, „...Специјални су закони опет извор *извесних субјективних правила т. зв. повластицама*, (привилегијама) у *ужем* или правом, техничком смислу, које треба добро разликовати од *привилегија* у *ширем* смислу“. — в. Анд. Ђорђевића Систем Приватног Права књ. I. општи део (прва половина) стр. 78. а види и остало у том II. одсеку.

знамо сви да се другаче и не поступа, но да се тако стално практикује. А оно што је практика већ освештала, ретко да није и добро и правилно.

Добар, вредан и способан младић жели да отвори радњу и по чл. 112. зак. о старатељству долази старатељском судији са тражењем да га огласи за пунолетног пре рога. Он нема новаца, али има у маси коју наслеђује.

Судија ће га саслушати и држећи се онако буквално тач. 171. зак. о такс. судија би могао да задужи масу таксом само по а, и г, тач. 171. са 2·20 дин. за донето решење, којим ово тражење одобрава.

А таква радња баш не би била правилна. Ту би се општетила државна каса, јер се за оваква тражења прописује већа такса — 5 дин. в. тач. 172. Судије то знају и тако и чине редовно. Пуно таквих примера могу да наведем, но није нужно; боље је још да останем на једноме.

Код овакве праксе, јасно је да нема *оне* „строгости“ у примени прописа тач. 171., које би се хтео неко држати, не мичући се од тога прописа. А да од потражиоца оваке молбе, у примеру наведеном, неће судија тражити у напред таксу од 5 дин. јасно је, јер би се то противило општем наређењу тач. 171. да се по масама такса доцније, при расправи масе, наплаћује; а осим тога замислите да наследник нема ту таксу; држави она није у опасности, кад у маси има новаца од куда ће је суд наплатити.

Шта да се ради у случајевима где треба масену таксу наплатити, пошто је предвиђају случајеви из а, б, в, г, и д, нпр. за обичне доставе браниоца масе, које подлеже такси по тач. 1. одељ. IV. зак. о таксама? — Шта другаче, но онако као и кад би била већа такса. Ту ће се маси на рачун ставити 50 п. д. и с тим је решено питање.

*

Не треба ни мало презати од могућности да се сва такса из масене имаовине неће моћи наплатити. Рецимо докаже се, да пописана непокретна имаовина масе није била њена, или она нема права на новац, који је као њен у масу унесен и т. п. У томе случају маса се има као сиротна сматрати, а онда она по закону и не плаћа ни-

какве таксе; и да је се то пре знало, она би свуда без таксе и иначе пролазила.

*

Желети би било, да ова расправица буде уочена од органа Министарства Финансија и да изазове један распис о правилној примени прописа тач. 171. зак о таксама; а дотле да бар правници подједнако овај закон примењују.

Са оним што сам у примедби под 1) изложио, што такође неопходно не може изостати а да се неисцрпе постављени задатак, могао бих рећи да сам при крају са овим радом; па ипак нужно је да још неке напомене учиним :

Законодавчев разлог, да доноси одредење чл. 14. и тач. 171. у закону о таксама, оправдава овакву примену тумачења и кад адвокат ради и код др. власти, а не само код судова по овим истим пословима.

Ако је место адвоката одређен судски чиновник, званичник, или чак и прив. грађанин за заступника, може се и он користити овим прописима.

Априла 1898.

Јагодина.

Сава Обрадовић
адвокат.

ИЗ СУДНИЦЕ

Х.

Убијство, и ако дуже времена премишљано, извршено у афекту, потпада под одредбу §. 156. тач. 2. крив. зак *)

(Одлука опште седнице Касационог Суда)

Код крагујевачког првостепеног суда 1884. буде оптужен Лука Н. за два дела: 1) хотично убиство са предумишљајем свога пашенога и 2) за паљевину.

*) Сличан случај саопштио је г. Ст. Максимовић у својој „Новој Збирци“ књ. I. стр. 264.

И код последне власти и на претресу Лука призна, да је извршио дело убиства над својим пашеногом, убијеним Димитријем, зато, што му је овај одвео жену и с њом блудно живио, зашто их је обоје тужио власти за родооскрвњење, и кад од власти није добио задовољење, јер на претресу није утврђено постојање дела, — *раздражен нађе* у кафани Димитрија и убије га из револвера.

Мисао о убиству развијала се код оптуженога на две године пре извршеног дела, но *дело није хтео одмах извршити, чекајући исход крив. тужбе.*

У оваком признању први је суд узео, да стоји дело хотичног убиства са предумишљајем, казнимо по §. 155. крив. зак., и пошто је оптужени за ранија дела оваке врсте био осуђиван, то га казни смрћу.

По другом оптужењу за дело наљевине буде ослобођен као некрив.

Касациони Суд разматрајући акта ове кривице, поништи пресуду крагујевачког првостепеног суда, односно квалификације дела, примедбама свога I. одељења од 12. Јануара 1885. Бр. 126., налазећи, да је опт. Лука — што је ислеђењем утврђено — ово дело извршио због своје жене, коју је два пута по њеном признању тужио због родооскрвњења, и која је са убијеним Димитријем, у кући његовој, две године блудно живела; и да је онога дана, када се дело догодило, убијени седео у кафани са женом оптуженога, где су ручали и пили, по свршеном претресу код суда а по тужби њеног мужа, па она на позив свога мужа, није хтела са њим поћи — онда се има узети, да је ово *дело учињено на маж, изазват неуљудним поступцима убијенога и своје жене, који су му пркосили због изгублене парнице.* Према томе суд је погрешно ово дело подвео под §. 155 крив. зак., док оно подпада под одредбу друге тачке §. 156. крив. зак.

Крагујевачки суд не прими горње примедбе, но остајући при својој пресуди изјави противразлоге, у којима тврди, да је погрешно извођење Касационог Суда, да овде стоји дело из §. 156. II. одељ. крив. зак., кад је оптужени Лука сам признао, да се на читаве две године пре учињеног дела спремао на убиство свога пашенога због блудничења са његовом женом, ако задовољења судским путем не добије, и кад је поред ништоља, кога је собом од куће понео, купио нов ништољ, исти у цељи убиства напунио, и дошав у кафану затекао убијенога и своју жену, па убиство над Димитријем извршио, — онда се у овако дугој спреми очито

огледа намера за убиство, па је зато суд правилно и подвес ово дело под одредбу §. 155. крив. зак.

Касациони Суд у својој општој седници од 29. Јануара 1885. Бр. 757. одржи у сили примедбе свога одељења, а против-разлоге одбаци.

Саопштио
Драгић Павловић.

ОДЛУКЕ СТРАНИХ СУДОВА

I.

У једном грађанском спору, изјавио је М. Г. трговац у Бечу, питан као сведок, на опште питање, да није кажњен. Накнадно се доказало, да је сведок, коме је сада 36 година, био судски кажњен као дечко од 14 година. Услед тога оптужен је због *лажног сведочења*, а правдао се тиме, да се стидео, да спомене ранију казну. Суд га ослободи, али на жалбу државног тужиоца буде поништена пресуда и наређено ново суђење, на коме М. Г. буде осуђен на 6 недеља робије. Његову жалбу одбаци бечки Касациони Суд (20. I. 1898.) налазећи, да су *одговори на општа питања саставни део сведочења*.

II.

Пресуде иноземских грађанских судова, и ако се не могу извршити у Аустрији, сматрају се као јавне исправе и факта, која су у њима утврђена, чак и о кривичној одговорности, сачињавају потпун доказ. (Одл. Аустр. Најв. Суда 10. VII. 1896. Бр. 6516).

III.

Упис жене као поверитељке свога мираза у трговачке књиге некога трговца не сачињава доказ о фактички исплаћеном миразу. Овај доказ може се прибавити актом јавног бележника, да је мираз заиста постојао и исплаћен, и само у том случају може жена при стеципиту свога мужа спасти свој мираз. (Одл. истог суда 5. Марта 1889.).

IV.

Поверилац може солидарну тражбину у исто доба *одвојеним тужбама* од сваког појединог солидарног дужника тражити. —

§. 891. аустр. грађ. зак. (Одл. Аустр. Најв. Суда 10. VI. 1896. Бр. 6728.).

V.

Зајам дат са знањем за игру, која је забрањена, не може се судом тражити. — §. 1174. аустр. грађ. зак. (Одл. Аустр. Најв. Суда 4. II. 1896. Бр. 954).

VI.

Сматра се као менично-правно обвезан потпис, ако лице, које не зна писати, своје име и презиме напише, преко црта, које му је неко трећи оловком написао. — Чл. 21. аустр. мен. зак. (Одл. Аустр. Најв. Суда од 21. VIII. 1896. Бр. 8133).

VII.

Потпис на мениши извршен вођењем руке од стране трећег лица, не може се сматрати као својеручни потпис. — Чл. 94. аустр. мен. зак. (Одл. Аустр. Најв. Суда 29. V. 1896. Бр. 6120).

— —

ЧИТУЉА

—

Д-р Ловро Монти, адвокат у Книну. умр'о је 28. марта о. г. Родио се 1834. у Далмацији, учио је средње школе у својој домовини, а правни факултет у Падуи у Италији, где се у то доба развијала одушевљена борба за ослобођење и уједињење Италије. Запојен тим духом и идеалима за слободом, вратио се у своју домовину баш онда, кад је иницијативом Срба, а нарочито заслугама неумрлог ерског књижевника и родољуба Д-ра Божидара Петрановића почела у Далмацији народна борба, којој се придружише и угледни католички прваци, међу којима и Д-р Монти. Осведочен његовом искреном оданошћу за ерску ствар, сав народ ерски из околине Книнске једнодушно га изабра за начелника општине, у ком је положају почео отварати школе, и премда католик, толико је био одат Српству и Православљу, да је Српство сматрао као прототип Словенства, а православу цркву као праву веру Словена и Срба. Гласом ерскога народа изабран је за заступника на далматинском сабору, на ком је — правичан и поштен до идеалности — бранио ерску и хрват-

ску народност од нетрпељивости талијанске охоло мањине, а нарочито се заузимао за ћирилицу. Касније био је изабран за заступника царевинског већа у Бечу. У то доба пуче пушка невестиња. Као велики пријатељ српске ствари и босанско-херцеговачког народа Монти се са највећом оданошћу заузе за ствар усташку. Преко његових руку ишло је оружје, новац, храна. Ни свршетак те борбе, ни привремена окупација Босне и Херцеговине није одговарала његовим племенитим идеалима за Српство. Кад је у далматинској народној странци наступио растрој и кад је Монти дошао у сукоб са католичком струјом, услед чега се створи у Далмацији посебна српска странка, — Монти напусти свој положај у далматинском сабору и царевинском већу, те се повуче у приватан живот, бавећи се својом адвокатуром и својим поседом. Но и у том свом приватном животу, он је остао велики пријатељ српског народа и српско-хрватске слоге. Кад је прошле године у колу младих Срба и Хрвата на загребачком универзитету никла мисао о братској слози оба народа, позват је и Др Монти, да да своје мишљење о покренутом питању. Од многобројних одговора, који су од одличних родољуба, Срба и Хрвата, стигли омладини, одговор Д-ра Монти био је највренији. Тај његов одговор, који је штампан у књизи „Народна Мисао“, пун класичких мисли и савета Србима и Хрватима, фактички је политички тестаменат Д-ра Монти.

И његова последња воља била је задахнута љубављу према народу. Један део свога имања, у вредности од 100.000 динара, оставио је на привредне смерове, да се наине у Книну подигне аграрна школа.

На велики понедељак бијаше му погреб. какав Книн дотле није видео. То бијаше општа жалост. Книн беше сав у прилиу, а цела Далмација беше заступљена, жалећи за једним од својих највећих синова.

Слава му и вечан помен!

* * *

Д-р Милош Рајић, члан кр. угар. табле у пенз. преминуо је 15. Априла у Будим Пешти. Родио се 1833. у Сивцу у Бачкој, а свршио је правне науке у Пешти. За време патријарха Рајачића био је народни секретар и перовођа на Благовештенском Сабору 1861. а и за време патријарха Маширевића остао је народни секретар. У оно доба није било саборског одбора, услед чега је Д-р М. Рајић имао највећи посао око народних фондова. Он је саставио познату књигу о народним фондовима и фунда-

цијама, њиховом постанку, множењу и стању. После смрти патријарха Маширевића ступио је у државну службу, постао је државним одвјетником код краљ. судбеног стола у Бечкереку, а за тим члан краљ. табле у Пешти. Кад је апелационо судство у Угарској децентралисано, постао је судија при краљ. табли у Сегедину, и ту је остао до 1896. кад је пензионисан.

Д-р Милош Рајић одликовао се као изврстан судски чиновник, а био је у свакој прилици добар Србин и пријатељ свога народа.

Нека му је вечан спомен међу нама!

* * *

Миливоје II. Савић секретар зајечарског Првостен. Суда, преминуо је 27. Фебруара ове год. у Зајечару.

Нок. Миливоје свршио је правни факултет наше Велике Школе у години 1893., када је постављен за писара Зајечарског Суда, где је постао и секретарем.

И као ђак и као чиновник, побојник је служио за пример свима, са своје скромности и добре нарави, одликујући се до последњег дана свога живота као одличан и вредан радник.

Бог да му душу прости!

К Њ И Ж Е В Н О С Т

Српско-Хрватска.

Општи Имовински Законик за Књажевину Црну Гору. Новозванично издање стр. X. 363. На Цетињу у држ. штамп. 1898.

Статистички Годишњак Краљевине Србије. II. књ. 1894—1895. Издање статистичког одељ. министарства народне привреде. Београд. XXIII. 608. Државна Штампарија 1898.

Д-р Мил. Р. Веснић. Алфонса Ривијера Основи међународнога права, с пишчевим овлашћењем превео и допунио — проф. Вел. Школе, члан института за међународно право. Књ. I. Београд. Држ. Штамп. 1897.

Алекса С. Јовановић. Доказна средства у нашем старом казненом законодавству. Прешт. из „Бранича“. Београд Штамп. Св. Николића 1898.

Н. Дучић. Хришћански Брак Написао архимандрит — —
Београд држ. шт. 1898.

Д-р Мил. Р. Веснић. Предлог за деобу Турске, грађа за дипломатску историју балканског полуострва. I. „Предлог кардинала Алберонија“. Београд. Држ. Шт. 1898.

Д-р Вој. М. Суботић — мл. Лудило и злочин. Један интересан случај из судске психо-патологије. (Два покушаја убиства). Саопштио у српско-лекарском друштву — — секунд. лекар у болници за душевне болести. Отштам. из „Полиц. Гласника“. Београд Држ. Штамп. 1898. —

„Полицијски Гласник“, стручни лист за све полицијске радње. Уредник Н. Димитријевић. Излази сваке суботе. Бр. 1.—14. (Јануар — Март) Београд, државна штампарија 1898.

Мјесећник правничкога друштва у Загребу. Год. 24. Бр. 1—3. Јануар — Март 1898. Уређује у име одбора правничког друштва Д-р Јосип Шиловић. Садржај: Д-р Ед. Ловрић: Штудије из женидбеног права. Д-р Миљко Кошутић: Застара по аустр. приватном праву. Д-р Стјепан Посиловић: Мисли о реформи угарског казненог законика за злочине и преступке. Д-р Јосип Хокољач: К тумачењу неких установа шумскога закона и закон од 26. ожујка 1894. Д-р Ј. Шиловић: Реформа енглеског казненог поступника. А. К-ћ: Како ваља тумачити §. §. 508. и 509. г. п. п.? Д-р Е. Шпис: Тумачење §. 2. §. 55. и §. 36. закона о задругама од 9. свибња 1889. год. — Правосуђе: Грађанско, казнено мјенбено - трговачко. Решитбе кр. финанси. управног судишта. Сваштите. Књижевне обзване. Вјесник. Стр. 1—192. Загреб дио-ничка тискара 1898.

Adolf Rušnov: Zakon o pobijanju pravnih djela glede imovine insolvetna dužnika od 24. ožujka 1897. i stečajni zakon od 28. ožujka 1897. Uz uporabu obrazloženju vladine osnove tumačio i obrazce k stečajnom zakonu sastavio — — вјесник кр. банскога стола. Hrvatski zakoni XXIX. 8° XIV. 382. Tisak i naklada L. Hartmana, Zagreb.

Dr. Šilović: Kazneni postupnik od 17. svibnja 1875. II. izdanje. Tisak i nakl. L. Hartmana Zagreb 1898. — XIV. 386.

Бугарска

Юридическо Списание. Излазя подъ редакцијата на А. Коблешковъ и Д-р М. Ст. Шишманов. Година десета. Књижка I. и II. Јан. и Февр. Софиа. Ив. Даскаловъ, 1898.

Юридически прѣгледъ. Излазя подъ редакцијата на Стефана Бобчевъ. 1. и 15. сваког мес. Св. I—VI. Пловдивъ 1898.

Немачка.

Müller W. Die Klageverjährung im internat. Privatrecht. Kowitz, Dupont.

Obst. J. Der Depositen-Kontokorrent-und Chekverkehr. Stuttgart, Sirecker u. Moser.

Jolles H. Die neue Advokaten-Praxis. Entwürfe zu Eingaben. Wien, Perles.

Foerster, F. W. Willensfreiheit und sittl. Verantwortlichkeit. Eine sozial-psycholog. Untersuch. Berlin, Dümmler.

Haymann, F. Jean Jacques Rousseau's Sozialphilosophie. Leipzig, Veit & Co.

Das russ. Patentgesetz. Mit den Nebengesetzen sowie Erläut. hg. von J. Koslow. Aus dem Russ. übersetzt. Riga, Kymmel.

Француска.

Capitant H. Introduction à l'étude du droit civil. Notions générales. Paris, Pedone.

Supplément aux principes de droit civil français de F. Laurent par R. Janfsens, J. Servais, P. Leclercq. T. I. Paris, Mareseq.

Douillard, M. Les loyers des gens de mer. Paris, Rousseau.

Vanlaer M. La participation aux bénéfices. Paris, Rousseau.

L. Ebraly Ch. De l'admission à domicile et des droits, qu'elle confère à l'étranger, qui l'obtient. Paris, Larose.

УДРУЖЕЊЕ ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА

У С Р Б И Ј И

Рад управног одбора за прво тромесечје 1898.

На састанцима решавао је одбор текуће послове, а у првом реду питање, које се појављује код свију наших друштава, а на име питање о наплати улога, које поједини чланови дугују за прошлу годину. Решено је да се покуша наплата опоменама и тражењем преко органа друштвеног и разносача листа, а ако то буде без успеха, да се тражи судским путем.

Претплата листа за једно тромесечје смањена је од 5 на 4 динара. Ради олакшице претплате великошколцима овлашћен је уредник за поједине случаје.

Комисија за израду *правила о пензионом фонду* имала је неколико састанака, те је нацрт тих правила поверила једноме своме члану, а пошто се усвоји у комисији, да се изнесе скупу на решење.

Комисија за израду нацрта *закона о правозаступницима* још није довршила свој посао.

Због премештаја или на властиту молбу досадањих повереника одбор је изабрао нове поверенике у појединим местима у унутрашњости, а на име:

- у Алексинцу: г. Саву Маринковића, адвоката,
- у Зајечару: г. Михаила Јоцића, адвоката,
- у Крагујевцу: г. Чеду Радовића, адвоката,
- у Нишу: г. Петра Благојевића, адвоката,
- у Пироту: г. Саву Л. Врачевића, председника првостепеног пиротског суда,
- у Шапцу: г. Драгића Н. Солдатовића, судију првостепеног шабачког суда:

За поверенике друштвене ван Србије изабрани су:

- Г. Д-р Влада Чобанић, одвјетник у Митровици, за котаре: митровачки, шидски и илочки, Сремске жупаније,
- Г. Д-р Гига Авакумовић, одвјетник у Земуну, за котаре: земунски, ст. пазувски, иришки и румски, Сремске жупаније,
- Г. Д-р Милан Гађански, адвокат у Панчеву, за Панчево и околину,
- Г. Д-р Милан Давидовац, адвокат у Новом Саду, за Нови Сад и околину,

Изабрани повереници умољени су да се приме избора и послата су им упутства. Г. г. Д-р. Чобанић и Д-р. Авакумовић одазвали су се већ са готовошћу избору друштвеном.

Дискусије о правним питањима, која су прошле године покренута и расправљана, нису се могла држати у току првог полгођа, јер је локал, који за то служи, често био заузет скуповима новчаних завода и другим пословима. Дискусија ће се наставити и нестакнута питања расправити у току месеца Маја.

В Е С Н И К

Избор народних посланика за трогодишњу скупштинску периоду 1897—1899. наређен је Краљевским указом од 17. Априла за дан 23. овог месеца.

* * *

За епископа нишке епархије постављен је Краљевским указом од 17. Априла, Преосвећени Господин Никанор, епископ у пензији.

* * *

Производство у војно-судској струци: за поручника г. Јован А. Јовановић, писар II. кл. прокуп. првостепеног суда и резерв. пешач. потпор., — указом од 5. Априла; за потпоручника г. Миодраг Аћимовић, писар III. кл. краг. првостеп. суда и г. Миланлан Милићевић, писар III. кл. ђупр. првост. суда, — обојица указом од 22. истог месеца.

* * *

Нови правозаступници: Г. Милутин М. Филиновић судски писар у ост. који је положио адв. испит, при крагујев. Првост. Суду; г. Јеврем Јерковић бив. судија Првост. Суда и бив. јавни правозаступник, при књажев. Првост. Суду; г. Јован М. Јовановић, бив. судија Првост. Суда, по испуњ. законским условима, при негот. Првост. Суду.

* * *

Престало право на правозаступништво г. Сави К. Јанковићу, правозаступнику при крагујев. Првостеп. Суду, услед постављања за начелника окр. врањског.

* * *

Мусулман, први доктор права. Ахмед Бег Дефдердаревић, син угледне српске породице мусулм. вере из Сарајева, постао је ових дана доктор права на бечком свеучилишту, а гимназију је свршио у Сарајеву. Он је од припадника мухамеданске вере први, који је тај академски степен постигао на европском универзитету.

ПРОМЕНЕ У СУДСКОЈ СТРУЦИ

Краљевским указима од 1., одн. 2., 12., 15. и 21. Априла постављени су:

За председнике Првост. Судова: Смедеревског г. Жив. Богдановић, председник Прокуп. Суда; Прокупачког г. Јован Кречаревић, секр. I. кл. Апелац. Суда.

За секретара друге класе Касац. Суда: г Драгутин Атанацковић, председник Смедерев. Суда.

За секретара прве класе Апелац. Суда: г. Коста Стефановић, судија Ваљевског Суда.

За судије Првост. Судова: Зајечарског г. Сава Ђукић, несп. суд. ист. суда; Смедеревског г. Ђорђе Маринковић, несп. суд. ист. суда; Неготинског г. Д-р Ђорђе Бошковић, секр. II. кл. Крушев. Суда; Нишког г. Д-р Драгољ. Џевајировић, секр. I. кл. Београд. Суда подун. окр.; Ваљевског г. Милор. Д. Ђорђевић, секр. II. кл. Краг. Суда.

За судије несп. дела: Београд. подун. г. Љуб. Величковић, судија ист. суда; Врањског г. Тома Ђурђевић, судија ист. суда; Зајечарског г. Вељко Марковић, судија ист. суда; Крагујевачког г. Живко Аћимовић, судија ист. суда; Лесковачког г. Атанасије Димитријевић, судија ист. суда; Прокупачког г. Срећко Тешић, судија ист. суда; Смедеревског г. Милан Вукићевић, судија ист. суда; Ваљевског г. Сава Т. Миловановић, судија ист. суда; Нишког г. Михаило Благојевић, судија ист. суда.

За секр. друге класе Првост. Судова: Зајечарског г. Атан. Продановић, пис. I. кл. ист. суда; Беогр.-подун. г. Мих. А. Стефановић, секр. исте класе Трг. Суда; Крагујевачког г. Здравко Јокевић, секр. исте класе Леск. Суда; Београд.-тргов. Г. Светозар Радовић, пис. I. кл. Касац. Суда; Лесковачког г. Никола Стојковић, пис. I. кл. ист. суда; Крушевачког г. Велим. Ристић, пис. I. кл. Ужич. Суда.

За рачунов. прве класе Управе беогр.-казн. завода: г. Љуб. II. Радосављевић, рач. исте кл. Беогр. Вар. Суда.

За рачунов. друге класе Првост. Суда вар. Беогр.: г. Драгољ. С. Марковић, рач. исте кл. Беогр. казн. завода.

За пис. прве класе Касац. Суда: г. Ђ. Чохаџић, пис. II. кл. Беогр. Вар. Суда.

За пис. прве класе Првостепи. Суда: Лесковачког г. Милор. С. Дратутиновић, пис. II. кл. Ђупр. Суда.

За пис. друге класе Нишког Првост. Суда: г. Драгутин Арнаутовић, пис. исте класе Алекс. Суда.

За писаре треће класе Првостепених Судова: Зајечарског г. Петар А. Кочић, сврш. правн. практ. Алекс. Суда; Смедеревског г. Ант. Видовић, пис. исте класе Нишког Суда; Крагујевачког г. Миодр. Аћимовић, пис. исте класе Смед. Суда; Прокупачког г. Ник. Т. Узуновић, сврш. правн., практ. Нишког Суда; Ужичког г. Драгом. Вуковић, сврш. правн., практ. Беогр.-тргов. суда; Алексиначког г. Милош Константиновић, сврш. правн., практ. Кас. Суда; Беогр.-Вар. г. Јован А. Стефановић, сврш. правник, практ. мин. унутр. дела; Ђуријевог г. Милан М. Милићевић, сврш. правн., практ. Беогр. вар. Суда; Ужичког г. Богољуб. Ив. Јакшић, сврш. правн., практ. Апел. Суда.

Пензионисани: г. Васа Јовановић, судија Нишког Првост. Суда; г. Светислав М. Новаковић, секр. II. кл. Кас. Суда;

Отпуштени из држ. службе: г. Јован М. Јовановић, судија Негот. Првост. Суда.

БЕЛЕШКЕ

Ратови без објаве рата. Обе сада ратујуће државе, Шпанија и Северо-амерички Савез, избегавале су очевидно да приме на себе одговорност за објаву рата и услед тога се догодило, да је фактички између њих рат наступио, пре него што је рат објављен. Америчко министарство спољних послова пронашло је нову формулу у међународном праву за поступање своје државе у изјави, да одбијање америчког ултиматума од стране Шпаније сматра као да ратно стање постоји и сву је одговорност за то пребацило на Шпанију. Формална објава рата тек је после следовала. Сувремени научници држе по међународном праву, да рату мора претходити формална објава рата. Тако А. Блумерик вели у своме „Међународном Праву“: „Држава која намерава да поведе рат против друге државе, мора то да изврши *објавом рата*, коју треба да преда у нарочитој мисији изаслато лице, по правилу војног чина. Рат, одпочет пре објаве рата или пре истека рока, који је ултиматумом одређен, није оправдан“.

По међународном праву дакле рат Америке против Шпаније не одговара духу међународнога права. Но то у овом веку није први случај — нападачи труде се само да своме поступку даду друго име. Без објаве ратне била је нпр. поморска битка у Сунду (1801.), бомбардовање Копенхагена (1807.), као и битка код Наварина (1827.) Турци су бомбардовали (1862.) Београд изненадно и против сваког међународног права. Окупација Босне, која је борбом извршена, била је без објаве рата. Француска је рат против Туниса (1881.) назвала „експедицијом“, Енглеска бомбардовање Александрије (1882.) „дефензивним бомбардовањем“, а Француска је завојевала 1884—85. против Хине такође без објаве рата.

* * *

Варош под старатељством. Угарски министар унутр. дела наредио је великом жупану острогонске жупаније, да предузме нужне кораке, да се варош Острогон — седиште угарског првосвештеника — стави под старатељство. Управа варошка тако је хрђава, да надзорне више власти не могу остати и даље немарне, а да не приме на себе одговорност за кривницу варошке управе.

* * *

Крађа електрицитета. Немачки Највиши Суд донео је одлуку, да не може бити крађе електрицитета. Та је одлука наишла много противника међу немачким правницима. Међу осталим проф. Др Барон (на универз. у Боцу), разлаже у „Нем. Правн. Нов.“ да је одлука у томе погрешна, што се тежи за тим, да се одреди појам телесне ствари, па према добивеном резултату узима се, да крађа постоји или не постоји. Он на против тврди да противправно одузимање електрицитета сачињава повреду туђих ствари. Вредност жице напуњене електрицитетом, много је већа него обичне жице; према томе електрично својство жице мора се нарочито платити. Ко противправно и намерно своју жицу везује са електричном струјом, он јој тиме одузима њено електрично својство и наноси јој тиме штету. Према томе треба по његовом мишљењу применити наређење кривичног законика о крађи на противправно одузимање електричне струје. Тиме ће се одговорити и општим привредним интересима и народној правној свести.

* * *

Најстарија вучена меница, која је до наших дана очувана (од 9. Маја 1395. године) гласи овако:

„Pagate per questa prima lettera a di IX de Ottobre a Luca de Goro libr. XLV. Sono per la valuta qui da Mafio Rena, al tempo li pagate e ponete a mio conto, e che Christo ve guarde.“

Подпис: Bonromeo de Bonromei salutat de Milano a di IX de Maio MCCCXCV.

Адреса (на полеђини): Alexandro di Bonromei e Dominico de Andrea invice.

* * *

Стара српска исправа, уговор о куповини и продаји куће, у примерку овереном 4. Новембра 1802. године, налази се у збирци уредника нашега часописа. Она гласи од речи до речи овако :

Контракт

„Знано творим како ја ниже именовати Лазар Каћанин продадо своју кућу Неделку Питомачком цјеноју и погодбом 20 ф. „и словом велим двадесет форинтов, коју суму пол неделно поштено изплатил Лазару Каћанину без свакога изговора, закое „овде препознаемо и сведочимо, да допослетка од стране више „опоменутога Лазара нитко неможе тражити, јер поштено наплаћено, скоим такођер астал и вериге у погодби состојало јест.

У Беоцину, . Октоб. 1788.

† Ја Лазар Каћанин (М. П.)
поштено јесм намирен.

Преднами

Василије Георгијевич кнез
Недељко Тресиглавић
Цвеа Маркић
Цветко Здравегов
Андрија Јованович житељ каменички.

Са оригиналног контракта чрез мње долу назначеног од слова до слова преписат и равногласен јест. Беоцин 4. Нов. 1802.

Захаријас Станковић
нотар

Правопис је из оног времена са Ђ, Ђ, 8, Ю, али реч „ја“ писана је оба пута са *ј а*. Поједине речи верно су преписане. —

П О З И В

— ❖❖❖ —

У недељу 10. Маја ове године у 9¹/₂ часова пре подне биће у Грађанској Касни

ЈАВНА ДИСКУСИЈА

на којој ће се донети одлука о питању: *о јемству* (§. 829. и сл. грађ. зак.), — које је већ до сада расправљано.

За тим долази на дневни ред ово питање:

Митар Милојевић трговац из М., узимао је сепана од П. Митровића и Сина из Б. и на дан 1. Октобра 1896. год. остао јој дужан 1200 динара. У неплату тог рачуна, фирма затражи и Митар јој акцептује меницу са роком на три месеца, коју фирма есконтује код Народне Банке у своју корист.

На дан 20. Децембра 1896. године фирма затражи од Митра нову меницу са изјавом: да ће њоме заменити горњу, којој је рок 1. Јануара 1897. год. и послати му је на уништење, и Митар јој акцептује тога дана (20. Децембра 1896. год.) нову меницу од 1200. Ову меницу фирма есконтује у своју корист код Трговачке Банке, а не употреби је по своме обећању.

На дан 28. Децембра 1896. год. фирма П. Митровић и Син обустави своја плаћања и падне под стечај. — Митар морадне о роковима платити обе менице.

Питање је: има ли у овом случају кривиче и казне и о казненем законнику? —

Слободног приступа и гласа при претресу ових питања имају редовни и ванредни чланови удружења, као и у опште сви правници.

И ђаци правног факултета Велике Школе као и сви, који се интересују за ове јавне конференције, имају приступа на њих.

Удружење умољава гг. правнике да дођу у што већем броју на овај састанак.

Београд 26. Априла 1898.

Одбор

Удружења јавних правозаступника.